

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne **Z.**, so sídlom v B., zastúpeného JUDr. P. V., advokátom v B., proti žalovanej **S.**, so sídlom v B., zastúpenej Ing. JUDr. V. K., CSc., advokátom v B., **o ochranu proti zásahu do dobrej povesti právnickej osoby**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 Ct 26/2003, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 27. februára 2012 sp. zn. 15 Co 189/2010

t a k t o :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 27. februára 2012 sp. zn. 15 Co 189/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 22. októbra 2009 č. k. 9 Ct 26/2003-83 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala ochrany proti zásahu do dobrej povesti právnickej osoby podľa § 19b ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej len ako „OZ“). Žalobkyni súd prvého stupňa uložil povinnosť nahradiť žalovanej k rukám jej právneho zástupcu trovy konania v sume 546,29 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Petit žaloby podľa názoru súdu prvého stupňa nie je vykonateľný. Pokiaľ totiž žalobkyňa požadovala, aby žalovanej bola uložená povinnosť zabezpečiť, aby na reklamných plochách, ktoré sa nachádzajú pri čerpacích staniaciach P. bol vyvesený plagát s vyobrazením registrovanej značky žalovanej s ospravedlnením sa žalobkyni (prvá časť petitu), žalovaná nie je vlastníčkou týchto reklamných plôch. Žalovaná tiež nie je vydavateľom denníkov S., a nie je tiež prevádzkovateľkou televíznych staníc S., takže nevykonateľná je aj druhá a tretia časť petitu žaloby, v rámci ktorej žalobkyňa požadovala, aby žalovaná na svoje náklady formou inzercie opakovane dvakrát uverejnila ospravedlnenie sa žalobkyni v týchto médiách. S poukazom na tieto závery súd prvého stupňa žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 27. februára 2012 sp. zn. 15 Co 189/2010 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že pôvodná žalovaná D., ktorá mala vykonať neoprávnený zásah do dobrej povesti žalobkyne, zanikla zlúčením so S. a 13. februára 2006 bola vymazaná z registra politických strán. Súčasná žalovaná S.S. žiadnym spôsobom nezasiahla do práva žalobkyne na ochranu proti zásahu do jej dobrej povesti a zodpovednosť za tento zásah na ňu z pôvodnej žalovanej neprešla. Zdôraznil, že zánikom pôvodného politického subjektu – D. nevznikla koalícia dvoch politických strán, ale D. sa zlúčila s S., ktorá po zlúčení naďalej existovala ako jedna politická strana s názvom S.. Ide teda o odlišný subjekt od D.. Tá skutočnosť, že majetok a záväzky D. vrátane jej členov prešli na S.S. nemá za následok, že S. nesie zodpovednosť za žalobkyňou tvrdený zásah do jej dobrej povesti vykonaný D.. Obdobne dedením po poručiťovi na dediča neprechádza zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý vykonal poručiť. Vzhľadom na uvedené odvolací súd postupoval v zmysle § 107 ods. 1 v spojení s § 211 ods. 2 a s § 221 ods. 2 O.s.p., zrušil napadnutý rozsudok a konanie zastavil. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť odôvodnila ustanoveniami § 237, § 238 a § 239 O.s.p. Poukázala na skutočnosť, že D. bola zrušená podľa ustanovenia § 14 ods. 1, písm. b/ zákona č. 85/2005 Z.z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov z dôvodu zlúčenia so žalovanou. Znamená to, že strana vo svojej podstate nezanikla, ale sa stala súčasťou inej strany. Namietala, že krajský súd v napadnutom rozhodnutí nijakým spôsobom neodôvodnil, prečo povinnosti z porušenia práva na dobrú povest právnickej osoby pri zlúčení neprechádzajú na právneho nástupcu zrušenej strany. Ďalej žalobkyňa poukázala na skutočnosť, že pasívnu legitimáciu žalovanej až do rozhodnutia odvolacieho súdu nikto nenamietal. Prvýkrát sa účastníci s týmto oboznámili až pri oznámení druhostupňového rozhodnutia. Nemali teda možnosť sa k tejto skutočnosti vyjadriť, čím bolo žalobkyňi znemožnené konať pred súdom. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd s poukazom na § 243b O.s.p. zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu vydané v konaní vedenom pod spisovou značkou 15 Co 189/2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná navrhla dovolanie žalobkyne zamietnuť a žalobkyňu zaviazat' na úhradu trov odvolacieho konania a právneho zastúpenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t. j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

V dovolacom konaní vyšla najavo existencia vady uvedená v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. (prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu,

3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v § 213 ods. 2 ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z. bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manuálnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa návrh žalobkyne zamietol z dôvodu, že petit žaloby nie je vykonateľný. Súd prvého stupňa bol toho názoru, že žalovanej nemožno uložiť povinnosť zabezpečiť ospravedlnenie na plagáte na reklamnej ploche, ktorú nevlastní, v tlači či v denníkoch, ktorých nie je vydavateľom ani v rozhlasovom a televíznom vysielaní, ktorých nie je prevádzkovateľom. Odvolací súd prejednal odvolanie žalobkyne bez nariadenia

pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. Právne vzťahy medzi účastníkmi konania následne posúdil aj podľa ustanovení § 11 a § 13 ods. 1 OZ, pričom uviedol, že právo na ochranu proti zásahu do dobrej povesti právnickej osoby v zmysle § 19b ods. 2 a 3 OZ má obdobný charakter ako právo na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasl. OZ. Následkom nového právneho posúdenia odvolacieho súdu bolo zastavenie konania v zmysle ustanovenia § 107 ods. 1 O.s.p. Ak odvolací súd považoval právnu úpravu ochrany osobnosti (§ 11 a nasl. OZ) za rozhodujúcu pre rozhodnutie veci, mal v súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p. vyzvať účastníkov konania, aby sa k jej možnému použitiu vyjadrili. Zo spisu ale nevyplýva, že odvolací súd takto postupoval a žalobkyni nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii právnej úpravy ochrany osobnosti pri posudzovaní nároku na právo na ochranu proti zásahu do dobrej povesti právnickej osoby. Jeho procesný postup v dôsledku toho vykazuje vady konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvod, ktorý viedol k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobkyne uvedenými v dovolaní.

Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. februára 2015

JUDr. Viera Petríková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

